

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.006.03.2021

Siostra Dobromiła Teresa Kurek
Dyrektor
Centrum Administracyjnego
Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych
„Dom Ojca Gwidona Nr 1 i Nr 2”
Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek
Ducha Świętego De Saxia
w Pacanowie
kierująca
Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą
Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek
Ducha Świętego De Saxia
„Dom Ojca Gwidona Nr 1”
ul. Radziwiłłówka 4a/3, 28-133 Pacanów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/089 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego De Saxia „Dom Ojca Gwidona Nr 1” ul. Radziwiłłówka 4a/2, 28-133 Pacanów (dalej: Dom Nr 1).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Domem Nr 1 kieruje Siostra Dobromiła Teresa Kurek, Dyrektor Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych „Dom Ojca Gwidona Nr 1 i Nr 2” Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego De Saxia w Pacanowie (dalej: Dyrektor). (akta kontroli str. 1097)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa. 2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka. 3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do 26 listopada), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	1. Karol Pokora, specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LKI/52/2021 z 14 maja 2021 r. oraz nr LKI/108/2021 z 4 października 2021 r.; 2. Arkadiusz Pawlik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LKI/51/2021 z 12 maja 2021 r. oraz nr LKI/107/2021 z 4 października 2021 r. (akta kontroli str. 1-4, 621-624)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Zarówno w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego im. Bł. Gwidona z Montpellier „Dom Ojca Gwidona” w Pacanowie³ (dalej: Placówka), jak i Domu Nr 1 na ogół prawidłowo zorganizowano proces udzielania pomocy wychowankom oraz prowadzono działania opiekuńczo-wychowawcze. Podejmowano także właściwe działania w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.

W obu tych jednostkach zapewniono niezbędne warunki organizacyjne, kadrowe i lokalowe do należytej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, przy czym stwierdzono pewne niespójności pomiędzy zapisami zawartymi w dokumentach wewnętrznych dotyczących funkcjonowania Placówki. Okresowo zarówno w Placówce, jak i w Domu nr 1 przebywało więcej wychowanków, niż przewidywał statut, ale w sytuacjach tych wojewoda wydawał stosowne decyzje, wyrażając zgodę na takie rozwiązanie. Także przebywanie młodszych dzieci było uwarunkowane wyjątkową sytuacją mającą na celu przede wszystkim dobro dzieci (niemożność rozdzielania rodzeństw).

Wszyscy pracownicy Placówki oraz Domu Nr 1 posiadali wymagane przepisami prawa kwalifikacje. Jednak niektórzy z pracowników Placówki zostali zatrudnieni pomimo braku ważnego orzeczenia lekarskiego. Nie uzyskano informacji, czy dane pracowników zatrudnionych w tej jednostce były zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym. Nawiązanie stosunków pracy z pracownikami Domu nr 1 odbyło się zgodnie z przepisami prawa.

Zatrudnieni w Placówce oraz Domu Nr 1 wychowawcy oraz specjaliści (psycholog i pedagog) zapewniali dzieciom indywidualizowane i odpowiednie do ich potrzeb działania opiekuńczo-wychowawcze, podejmowane na podstawie sporządzanych diagnoz psychofizycznych oraz planów pomocy, a liczba dzieci podczas zajęć nie przekraczała limitów ustalonych przepisami prawa. Jednakże diagnoz tych nie sporządzano niezwłocznie po przyjęciu dzieci do Placówki.

We wszystkich objętych kontrolą w Placówce planach pomocy dziecka nie określono precyzyjnie celów i działań krótko- i długoterminowych. Ponadto niektórych z nich nie opracowano niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy.

Wszystkie plany pomocy opracowane w Domu Nr 1 były zgodne z przepisami prawa.

Pracownicy Placówki oraz Domu Nr 1 prowadzili wymagane karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych.

Informowano dzieci o przysługujących im prawach, zawierając je także w uregulowaniach wewnętrznych. Prowadzono skuteczne działania reintegracyjne, które nie ograniczały się wyłącznie do zwykłych kontaktów dzieci z rodzicami, lecz także m.in. do udzielania im wsparcia przez psychologa i pedagoga. W przypadku starszych dzieci podejmowano na bieżąco właściwe działania zmierzające do ich usamodzielnienia.

Wprowadzono i realizowano uregulowania wewnętrzne normujące zasady funkcjonowania Placówki oraz Domu Nr 1 w sytuacji epidemicznej. Przekazane Placówce przez powiat buski w związku z realizacją projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* laptopy oraz

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Placówka istniała do 30 czerwca 2021 r. Na mocy stosownej decyzji wojewody świętokrzyskiego (dalej: wojewoda) Dom Nr 1 kontynuował działalność Placówki.

sprzęt audiowizualny udostępniono wychowankom tych jednostek na potrzeby nauki zdalnej, natomiast meble wykorzystano do organizacji miejsca izolacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w Placówce oraz Domu Nr 1 z obowiązującymi przepisami prawa

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. na podstawie decyzji wojewody z 18 stycznia 2008 r. funkcjonowała Placówka dla 30 wychowanków. Organem prowadzącym Placówkę było Zgromadzenie Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia w Krakowie (dalej: Zgromadzenie). Placówka działała na podstawie statutu oraz regulaminu, które zostały zatwierdzone przez Przełożoną Generalną Zgromadzenia odpowiednio 1 czerwca 2006 r. i 31 sierpnia 2002 r.

(akta kontroli, str. 8-56)

Dom Nr 1, zgodnie z decyzją wojewody⁵, powstał 1 lipca 2021 r. i był przeznaczony dla 14 wychowanków. Dom ten był jedną z dwóch jednostek organizacyjnych Zgromadzenia. Obsługę ekonomiczno-administracyjną oraz organizacyjną zapewniało Centrum Administracyjne Placówek (dalej: Centrum).

Dom Nr 1 działał na podstawie statutu Centrum, statutu Domu Nr 1 oraz regulaminu Domu Nr 1 (wszystkie zostały zatwierdzone przez Przełożoną Generalną 22 kwietnia 2021 r.).

Zarówno Placówka jak i Dom Nr 1 były katolickimi, całodobowymi, niepublicznymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi dla dzieci i młodzieży typu socjalizacyjnego.

(akta kontroli str. 8-66, 377, 625-650)

W Placówce przebywało siedmioro dzieci z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Dwoje dzieci przyjęto 16 maja 2020 r. – pięcioletnie z niepełnosprawnością ruchową oraz trzynastoletnie z upośledzeniem umysłowym. W dniu 29 stycznia 2021 r. przyjęto dwunastoletnie dziecko z niepełnosprawnością układu oddechowego i krążenia. Od 6 listopada 2014 r. i 18 sierpnia 2015 r. przebywały w Placówce osoby (na dzień zakończenia kontroli osiemnasto- i dwudziestoletnia) z niepełnosprawnością umysłową. Dnia 14 lutego 2005 r. przyjęto rodzeństwo z upośledzeniem umysłowym.

Wszystkie ww. dzieci zostały przyjęte na podstawie skierowań wystawionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku Zdroju (dalej: PCPR).

(akta kontroli str. 160-179)

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że nie informowano starosty o przyjęciu dziecka z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, gdyż do starosty składane były wnioski o skierowanie wychowanka do specjalistycznego ośrodka szkolno-wychowawczego i jest to forma poinformowania starosty. W Placówce nie było osób z odpowiednimi kwalifikacjami do przeprowadzania specjalistycznych zabiegów rehabilitacyjnych dla tych dzieci, ale wychowawcy prowadzili z nimi ćwiczenia w odpowiednio

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Decyzja z 20 maja 2021 r. uchylająca z dniem 30 czerwca 2021 r. decyzję zezwalającą na prowadzenie Placówki i zezwalającą na prowadzenie Domu Nr 1 z dniem 1 lipca 2021 r.

wyposażonej sali. Ponadto dzieci kierowane były na turnusy rehabilitacyjne oraz zawożone na basen.

(akta kontroli str. 504-508)

W przypadku jednego z dzieci PCPR wystawił skierowanie do Placówki pomimo tego, że powinno ono zostać umieszczone w placówce typu specjalistyczno-terapeutycznego, gdyż w dniu wystawienia skierowania miało już orzeczenie o niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 164-166)

Dyrektor PCPR wyjaśnił, że Dyrektor wydała pozytywną opinię co do przyjęcia dziecka, zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej⁶ (dalej: rozporządzenie). Nadmienił, że dziecko posiadało orzeczenie o niepełnosprawności o symbolu 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia).

Dyrektor PCPR wyjaśnił ponadto: (...) *pracownicy PCPR biorą czynny udział w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka (...), podczas których dokładnie jest analizowana sytuacja zdrowotna dzieci, w tym także posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności przez dane dziecko.*

(akta kontroli str. 372-373)

W Domu Nr 1 przebywało dwoje z ww. siedmiorga wychowanków z orzeczonym stopniem niepełnosprawności (przyjęte do Placówki 6 listopada 2014 r. i 18 sierpnia 2015 r.), przy czym pierwszy z nich w związku z osiągnięciem 18. roku życia wrócił 25 sierpnia 2021 r. do rodziny biologicznej.

(akta kontroli str. 656, 730, 734)

Zarówno w Placówce, jak i w Domu Nr 1 zapewniono możliwość przyjmowania dzieci przez całą dobę.

(akta kontroli str. 524, 633-646)

1.2. Placówka zlokalizowana była na nieruchomości gruntowej o łącznej powierzchni 3 ha, przy ulicy Radziwiłłowska 4. Na nieruchomości tej nie było innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. W Placówce zapewniono wychowankom odpowiednie warunki lokalowe, tj.:

- 11 pokoi mieszkalnych nie większych niż pięcioosobowe⁷, właściwie oświetlonych, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia;
- 10 łazienek wyposażonych w pięć natrysków i pięć wanien z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny;
- miejsce do nauki;
- dwa aneksy kuchenne z miejscami do spożywania posiłków oraz kuchnię, w której przygotowywane były obiady. Aneksy zostały odpowiednio wyposażone w niezbędny sprzęt AGD pozwalający na przygotowywanie różnych posiłków przez wychowanków pod nadzorem wychowawców;
- wspólną przestrzeń do spotkań i wypoczynku: dwie świetlice, salę rekreacyjną i do ćwiczeń, salę do gry w bilard i tenisa stołowego, salę do zajęć teatralnych i muzycznych, salę komputerową oraz dużą jadalnię. Wychowankowie mieli również do dyspozycji plac zabaw, trawiaste boisko do piłki nożnej oraz trawiaste boisko do piłki siatkowej.

(akta kontroli str. 181-194)

⁶ Dz. U. Nr 292, poz. 1720.

⁷ Dwa pokoje dwuosobowe, siedem trzy osobowych i dwa pięciosobowe.

Dom Nr 1 zlokalizowany był na tej samej nieruchomości gruntowej co Placówka. Znajdował się na pierwszym piętrze nowo wybudowanego budynku przy ul. Radziwiłłówka 4a. W budynku tym znajdowała się również na tej samej kondygnacji Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego De Saxia „Dom Ojca Gwidona Nr 2”⁸. Stosowne zezwolenie w tym zakresie wydał wojewoda zgodnie z art. 106 ust. 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁹ (dalej: ustawa o pieczy zastępczej). Do dyspozycji wychowanków było:

- siedem pokoi mieszkalnych nie większych niż pięcioosobowe¹⁰, właściwie oświetlonych, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia;
- dwie łazienki: jedna dla dziewcząt, druga dla chłopców. W każdej łazience znajdowały się: dwa prysznice, dwa sedesy i dwie umywalki oraz szafki na przybory toaletowe, a także lustra. Korzystanie z tych łazienek zapewniało intymność i zgodność z zasadami higieny;
- miejsce do nauki;
- aneks kuchenny z miejscami do spożywania posiłków oraz kuchnię, w której przygotowywane były obiady. Aneks był odpowiednio wyposażony w niezbędny sprzęt AGD, pozwalający na przygotowywanie różnych posiłków przez wychowanków pod nadzorem wychowawców;
- salon wypoczynkowy wyposażony w meble wypoczynkowe, stoły, krzeselka, ławę, telewizor, dostęp do internetu.

Wychowankowie mieli możliwość korzystania z: sali do ćwiczeń rehabilitacyjnych (znajdowały się w niej m.in. suchy basen oraz sprzęty do ćwiczeń np.: wioślarz, platforma wibracyjna, rower stacjonarny); sali do ćwiczeń z zakresu integracji sensorycznej; sali do gry w bilard i tenisa stołowego (sala ta wyposażona była również w sprzęt audiowizualny). Wychowankowie mieli również do dyspozycji plac zabaw, trawiaste boisko do piłki nożnej, trawiaste boisko do piłki siatkowej, plenerową siłownię, altankę oraz ławki.

Zarówno Placówka jak i Dom Nr 1 nie znajdowały się na jednej nieruchomości gruntowej z izbą wytrzeźwień bądź innymi podmiotami zapewniającymi całodobową opiekę, wymienionymi w przepisie art. 106 ust. 2a ustawy o pieczy zastępczej.

Stan sanitarno-higieniczny wszystkich pomieszczeń Placówki oraz Domu Nr 1 nie budził zastrzeżeń. Wychowankowie mogli korzystać z nich w sposób zapewniający im intymność i poczucie bezpieczeństwa. Nie stworzono nadmiernych barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynków jak np. kraty w oknach, brak klamek w drzwiach i oknach pokojowych, obecność kamer w pokojach.

(akta kontroli str. 181-194, 1012-1040)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało 30, 28, 32 i 32 wychowanków wg stanu odpowiednio na 1 stycznia 2019 r., 1 stycznia 2020 r., 1 stycznia 2021 r. i 30 czerwca 2021 r. Wprawdzie zgodnie z § 16 regulaminu, Placówka była przeznaczona dla 30 wychowanków, jednak zwiększona ich liczba była zgodna z decyzjami wojewody.

W jednostce tej nie przebywało więcej niż 30 podopiecznych, jednak w maju 2020 r. przyjęto siedmioosobowe małoletnie rodzeństwo i liczba wychowanków zwiększyła się z 28 do 35. Starosta buski 1 czerwca 2020 r. wystąpił z wnioskiem do wojewody

⁸ Zarówno Dom Nr 1 oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego De Saxia „Dom Ojca Gwidona Nr 2” posiadały odrębne aneksy kuchenne, toalety, łazienki, pokoje i inne pomieszczenia.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 821, ze zm.

¹⁰ Sześć dwuosobowych oraz jeden trzyosobowy.

o wyrażenie zgody na czasowe zwiększenie liczby dzieci przebywających w Placówce z 30 na 35. We wniosku podkreślił fakt przyjęcia do Placówki ww. rodzeństwa oraz to, że była ona w stanie zapewnić odpowiednie warunki i bezpieczeństwo dzieciom. Poinformował, że w najbliższym czasie Placówkę opuści pięciu wychowanków. Wojewoda wyraził zgodę na czasowe zwiększenie liczby wychowanków.

(akta kontroli str. 26, 57-66, 377)

W Domu Nr 1 od 1 lipca do 25 sierpnia 2021 r. przebywało 16 wychowanków, a od 26 sierpnia 2021 r. 15 wychowanków. W dniu 7 lipca 2021 r. wojewoda (zgodnie ze złożonym przez Przełożoną Generalną wnioskiem) wyraził zgodę na czasowe zwiększenie do 16 liczby wychowanków do osiągnięcia standardu w zakresie liczby dzieci.

(akta kontroli str. 656, 658-659)

1.4. Niektóre zapisy zawarte w statucie Placówki były niespójne z zapisami zawartymi w regulaminie:

- w § 5 ust. 2 statutu podano, iż do *Placówki przyjmuje się wychowanków będących w normie rozwojowej w wieku od trzech do 18 lat (dziewczęta w wieku od trzech do 11 lat i chłopców w wieku od trzech do siedmiu lat)*, natomiast w § 3 regulaminu wskazano, że jednostka ta *przeznaczona jest dla pozostających w normie rozwojowej wychowanków w wieku od siedmiu do 25 lat¹¹*;
- zgodnie z § 3 statutu, starosta buski prowadzi nadzór finansowy, a zgodnie z § 8 regulaminu także administracyjny.

(akta kontroli str. 8-56)

Dyrektor wyjaśniła, że było to spowodowane niedopatrzaniem.

(akta kontroli str. 504-508)

Szczegółowy zakres działania Domu Nr 1, zgodnie z § 5 statutu określał regulamin organizacyjny. W rozdziale II *Działalność opiekuńczo-wychowawcza*, w § 6 ust. 1 regulaminu zapisano, iż jest to jednostka przeznaczona dla dzieci i młodzieży pozbawionej częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej od 10. roku życia do pełnoletniości, a po uzyskaniu pełnoletniości nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia (za zgodą Dyrektora Centrum na dotychczasowych zasadach, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęły naukę przed osiągnięciem pełnoletniości). Oznacza to, że po ukończeniu 18. roku życia w Domu Nr 1 mogły przebywać osoby, które kontynuowały naukę rozpoczętą w szkole średniej, a nie mogły osoby studiujące lub kontynuujące naukę w innej formie (np. ZDZ). Ustalono, że w Domu Nr 1 przebywały cztery osoby, które ukończyły szkołę średnią i kontynuowały naukę.

(akta kontroli str. 630-646, 656)

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *faktycznie są cztery osoby kontynuujące dalej naukę. Jednak intencją zapisów w regulaminie było, aby wychowankowie po ukończeniu szkoły średniej, chcący kontynuować naukę mogli mieszkać w Domu Nr 1 do czasu zakończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Być może zapisy w regulaminie nie precyzują tego w sposób oczywisty. W uzgodnieniu z organem prowadzącym zapisy § 6 ust. 1 regulaminu zostaną zmienione.*

(akta kontroli str. 1069-1070)

W Placówce do końca 2019 r. przebywały jedynie dzieci powyżej 7. roku życia, co było zgodne z art. 232 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

Od 1 stycznia 2020 r. w Placówce mogły przebywać dzieci powyżej 10. roku życia. W wyjątkowych przypadkach, m.in. gdy dotyczyło to rodzeństwa, dzieci mogły być

¹¹ Zapis zawarty w regulaminie Placówki był zgodny z art. 95 ust. 1 oraz art. 231 ustawy o pieczy zastępczej.

młodsze. Wg stanu na 1 stycznia 2020 r. w Placówce przebywała jedna wychowanka poniżej 10. roku życia. Wiek ten osiągnęła 5 stycznia 2020 r. i była najmłodsza z trójki rodzeństwa. W maju 2020 r. przyjęto do Placówki siedmioro rodzeństwa, z których czworo nie miało 10 lat¹². Dzieci zostały umieszczone w Placówce w trybie pilnym, o czym Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie poinformował Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju. Postanowieniem tego Sądu z 5 listopada 2020 r. rodzicom dzieci ograniczono (w stosunku do wszystkich dzieci) władzę rodzicielską poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 362, 374, 377, 391-432)

W Domu Nr 1 (tj. od 1 lipca 2021 r.) przebywały jedynie dzieci powyżej 10. roku życia.

(akta kontroli str. 656)

1.5. Dyrektor oraz pozostali pracownicy Placówki i Domu Nr 1 (wychowawcy, pedagodzy, pracownik socjalny), posiadali odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi, tj. spełniali wymagania określone odpowiednio w przepisie art. 97 ust. 3 pkt 3-5 oraz art. 98 ust. 3 pkt 1-3 ustawy o pieczy zastępczej. W obu tych jednostkach była zatrudniona pielęgniarka.

W Placówce zatrudniano pracowników pomimo braku ważnego orzeczenia lekarskiego, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W Placówce zatrudniony na umowę zlecenie psycholog ukończył studia psychologiczne, jednak formalnie nie miał prawa wykonywania zawodu psychologa, gdyż nie był wpisany na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów¹³.

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *zatrudniona psycholog miała odpowiednie wykształcenie, pracowała w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, była uznanym psychologiem i nie sądziłam, że powinna jeszcze być wpisana na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów.*

W Domu Nr 1 zatrudniono 1 września 2021 r. na czas określony¹⁴ psychologa, który również nie był wpisany na listę, o której mowa powyżej.

Dyrektor wyjaśniła: *Składając wcześniej wyjaśnienia dotyczące psychologa zatrudnionego w poprzedniej Placówce podałam, że nie sądziłam, że psycholog poza stosownym wykształceniem powinna jeszcze być wpisana na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów. Zatrudniając obecną psycholog pytałam o wpis na ww. listę i uzyskałam informację, że w województwie świętokrzyskim nie ma takiej listy. Uznałam zatem, że dopełniłam wszelkich obowiązków leżących po mojej stronie i jest to sytuacja na którą nie mam żadnego wpływu.*

W okresie od 12 marca do 31 sierpnia 2020 r. w Placówce nie było żadnego pedagoga (od 12 marca 2020 r. pedagog przebywał na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim, a kolejnego pedagoga zatrudniono 1 września 2020 r.)

(akta kontroli str. 504-508, 529, 533-557, 662, 664, 667-686, 1069-1070)

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *bardzo trudno znaleźć jest w naszym regionie (a zwłaszcza z dnia na dzień) pedagoga z odpowiednimi kwalifikacjami. Miałam duże problemy ze znalezieniem pedagoga, ale od razu podjęłam stosowne działania*

¹² W dniu przyjęcia dzieci te miały: jeden tydzień; dwa i pół roku; cztery lata i pięć lat.

¹³ Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026), prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów.

¹⁴ Do 30 czerwca 2022 r.

w tym zakresie. Poinformowałam organ prowadzący o potrzebie zatrudnienia pedagoga, co zostało rozpatrzone pozytywnie, ale dopiero od 1 września 2020 r.

(akta kontroli str. 504-508)

W Domu Nr 1 w lipcu i sierpniu 2021 r. nie było zatrudnionego psychologa. Dyrektor wyjaśniła: *Oczywiście sytuacją najbardziej korzystną dla dzieci byłoby, aby psycholog był zatrudniony. Muszę jednak podkreślić, że w lipcu dzieci nie przebywały w Domu Nr 1, gdyż były na zorganizowanych wakacjach. W sierpniu natomiast większość dzieci była u swoich rodzin biologicznych. Psycholog byłby zatem potrzebny w bardzo minimalnym stopniu. Ponadto znalezienie dobrego psychologa nie jest łatwe.*

(akta kontroli str. 1069-1070)

W Placówce w odniesieniu do żadnej z zatrudnionych 21 osób przed nawiązaniem z nią stosunku pracy nie uzyskano informacji, czy dane tej osoby były zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (dalej: Rejestr), co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 486-503, 529, 533-557)

Dyrektor wyjaśniła: *Nie miałam świadomości, że z przepisów prawa wynika taki obowiązek. Jak tylko zostałam o to poproszona przez kontrolerów podjęłam natychmiastowe działania i uzyskałam informacje z ww. Rejestru na temat osób zatrudnionych w Placówce.*

Dyrektor w trakcie kontroli uzyskała informacje, o których mowa powyżej.

(akta kontroli str. 486-508, 533-557)

W odniesieniu do pracowników zatrudnianych w Domu Nr 1 nie stwierdzono przypadków braku ważnego orzeczenia lekarskiego. Każdorazowo uzyskano informacje, czy ich dane nie były zamieszczone w Rejestrze.

(akta kontroli str. 667-686)

W okresie 1 stycznia 2019 r. – 30 czerwca 2021 r. Dyrektor uczestniczyła w szkoleniach dotyczących zagrożeń i uzależnień oraz kwestii proceduralnych w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pracownik socjalny odbył szkolenie dotyczące usamodzielnienia finansowego wychowanków, a pedagog z zakresu organizacji pomocy społecznej. Spośród wychowawców dwoje uczestniczyło w szkoleniu *Nowoczesna profilaktyka zdrowia psychicznego*, jeden w szkoleniu *Sposoby postępowania wobec przemocy i zachowań agresywnych*, jeden w szkoleniu dotyczącym udzielania pierwszej pomocy dzieciom. Ponadto jeden wychowawca ukończył dwa szkolenia: *FAS/FAD – Płodowy Zespół Alkoholowy – sposoby postępowania i przeciwdziałania* oraz *Zasady postępowania z produktami leczniczymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych*, a jeden ukończył studia podyplomowe: *Oligofrenopedagogika – edukacja, rehabilitacja i rewalidacja osób z niepełnosprawnością intelektualną*.

(akta kontroli str. 361)

Jak oświadczyła Dyrektor, ze względu na zagrożenie spowodowane COVID-19, pracownicy nie uczestniczyli w szkoleniach i kursach podnoszących ich kwalifikacje.

(akta kontroli str. 661)

1.6. Ani w Placówce, ani w Domu Nr 1 wojewoda lub inny organ nie przeprowadzali kontroli. Do tych jednostek, wojewody oraz Zgromadzenia nie wpłynęły skargi dotyczące ich funkcjonowania.

(akta kontroli str. 200, 365-368, 1041, 1071-1074)

W działalności Placówki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor dopuściła do pracy pracowników pomimo braku ważnego orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 229 § 1 lub § 2 ustawy Kodeks pracy¹⁵. Stanowiło to naruszenie art. 229 § 4 tej ustawy, zgodnie z którym pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie. Było to również niezgodne z art. 98 ust. 3 pkt 4 ustawy o pieczy zastępczej, stanowiącym, że z dziećmi może pracować osoba, która jest zdolna do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do tej pracy, mianowicie:

- a) dopuszczono do pracy dziewięciu pracowników pomimo braku prawidłowego okresowego orzeczenia lekarskiego, tj.:
 - sześciu pracownikom zostały wystawione orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych¹⁶, stwierdzających, że nie ma przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia/wykonywania pracy, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby;
 - trzem wychowawcom wystawiono orzeczenia lekarskie kierujące ich do pracy w innym zakładzie pracy (odpowiednio: Przedszkole nr 3 w Krakowie, Zespół Szkół w Staszowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Stopnicy) oraz na inne stanowisko (odpowiednio: pomoc wychowawcy, nauczyciel, logopeda);
- b) dopuszczono do pracy dwie osoby pomimo braku wstępnego orzeczenia lekarskiego, tj. Dyrektor zawarła umowy o pracę z dwiema osobami, odpowiednio 1 lipca i 1 września 2020 r., pomimo braku ważnego orzeczenia lekarskiego (orzeczenia te wystawiono odpowiednio: 9 lipca i 18 września 2020 r.).

Dyrektor wyjaśniła: *Nie sądziłam, że okazane mi orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych są niezgodne z kodeksem pracy. Byłam przekonana, że lekarz wydający zaświadczenie wie jak ono powinno wyglądać i nie dopilnowałam tego. Teraz już wiem, że takie orzeczenia powinny być na innym druku i będę już tego pilnować. Pilnowałam ważności badań i kierowałam zatrudnionych do lekarza. Wiem, że pracownicy mieli odpowiednie badania, gdyż za to płać, a jedynie lekarz nie wydał orzeczenia na odpowiednim druku. W odniesieniu do okresowych orzeczeń lekarskich wystawionych ww. trzem wychowawcom oraz braku wstępnych orzeczeń lekarskich w dniu zawarcia umowy o pracę wyjaśniła, że było to przeoczenie i będzie już zwracać szczególną uwagę na ważność orzeczeń lekarskich.*

(akta kontroli str. 338-347, 504-508, 533-557)

2. Dyrektor nie uzyskała informacji, czy dane wszystkich 21 pracowników zatrudnionych w okresie objętym kontrolą w Placówce były zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym, pomimo że obowiązek taki wynikał z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym¹⁷.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1320, ze zm.

¹⁶ W wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na podstawie art. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845, ze zm.).

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 152. Zgodnie z art. 21 ust. 1 tej ustawy, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi pracodawcy lub inni organizatorzy w zakresie takiej działalności są obowiązani do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym.

Dyrektor wyjaśniała: *Nie miałam świadomości, że z przepisów prawa wynika taki obowiązek. Jak tylko zostałam o to poproszona przez kontrolerów podjęłam natychmiastowe działania i uzyskałam informacje z ww. Rejestru na temat osób zatrudnionych w Placówce.*

Dyrektor w trakcie kontroli uzyskała informacje, o których mowa powyżej.

(akta kontroli str. 486-508, 533-557)

Wszystkie ww. nieprawidłowości zostały wyeliminowane w trakcie kontroli i w związku z tym NIK nie formułuje na ich podstawie wniosków pokontrolnych.

OCENA CZĄSTKOWA

W obu jednostkach zapewniono niezbędne warunki organizacyjne, kadrowe i lokalowe do należytej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Wystąpiły jednak niespójności pomiędzy zapisami zawartymi w dokumentach wewnętrznych dotyczących funkcjonowania Placówki. Wprawdzie w Placówce przebywało więcej niż 30 dzieci, a w Domu Nr 1 więcej niż 14, ale było to zgodne ze stosownymi zezwoleniami wydanymi przez wojewodę. Także przebywanie młodszych dzieci było uwarunkowane wyjątkową sytuacją mającą na celu przede wszystkim dobro dzieci (niemożność rozdzielania rodzeństw).

Wszyscy pracownicy Placówki oraz Domu Nr 1 mieli wymagane przepisami prawa kwalifikacje. Niektórzy z pracowników Placówki zostali zatrudnieni pomimo braku ważnego orzeczenia lekarskiego. Nie uzyskano informacji, czy dane wszystkich pracowników zatrudnionych w tej jednostce były zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym. Nawiązanie stosunków pracy z pracownikami Domu nr 1 odbyło się zgodnie z przepisami prawa.

OBSZAR

2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w Placówce oraz Domu Nr 1

Opis stanu faktycznego

2.1. Analiza dokumentacji 12 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2018-2021¹⁸ wykazała, że dla każdego z nich sporządzono diagnozę psychofizyczną, ale nie sporządzano jej niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki.

Zgodnie z § 14 ust. 2 rozporządzenia, diagnozę powinien sporządzić psycholog lub pedagog. Sześć diagnoz z 15 czerwca 2020 r. zostało sporządzonych przez wychowawcę.

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) w tym czasie w Placówce nie było pedagoga (zwolnienie lekarskie), dlatego diagnozy zostały sporządzone przez wychowawcę, który zgodnie z regulaminem mógł pedagoga zastąpić. Podkreśliła, że siedmioosobowe rodzeństwo K. zostało przyjęte w trybie pilnym do Placówki.

We wszystkich diagnozach, zgodnie z § 14 ust. 3 rozporządzenia, uwzględniono analizę: mocnych stron dziecka i jego potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym oraz społecznym; przyczyn kryzysu w rodzinie oraz wpływu tego kryzysu na rozwój dziecka; relacji dziecka z jego najbliższym otoczeniem oraz osobami ważnymi dla dziecka; rozwoju dziecka. Ponadto diagnozy zawierały wymagane § 14 ust. 4 rozporządzenia wskazania dotyczące: dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem; programu terapeutycznego; pracy z rodziną dziecka; przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

Nie uwzględniono w nich natomiast wskazań do pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Dyrektor wyjaśniła: *W czasie sporządzania diagnozy, sytuacja prawna dzieci umieszczonych w Placówce, nie była uregulowana. Dziewięć dzieci było*

¹⁸ Wszystkie 11 dzieci przyjętych w latach objętych kontrolą oraz jedno dziecko przyjęte w 2018 r.

przyjętych do Placówki z interwencji. Rodzice wyrażali chęci szybkiego odzyskania dzieci. Rodzeństwo W. (Ar., M. i A.) było umieszczone na prośbę samych rodziców. Matka deklaruwała, że będzie się starała o odzyskanie M. i A. po usamodzielnieniu. Podkreślić należy, że Ar. po uzyskaniu pełnoletności wrócił do rodziny biologicznej. (...) Placówka jest nastawiona na współpracę z rodziną i czyni wszelkie starania w tym celu, aby dziecko powróciło do rodziny biologicznej. W dużej mierze jednak powrót dziecka do rodziny, zależy od zmiany stylu życia rodziców, co wymaga dłuższego czasu. Jeszcze raz podkreślam, że Placówka czyni przede wszystkim starania o powrót dzieci do rodziny biologicznej, co jest dla dzieci najlepsze. Dopilnuję, żeby w diagnozach umieszczać krótką informację, o braku wskazań do pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka ze względu na pracę z dzieckiem i jego rodzicami (opiekunami prawnymi) o powrót do rodziny biologicznej.

(akta kontroli str. 201-203, 207-209, 216-218, 224-226, 233-235, 241-243, 249-251, 258-260, 267-269, 290-292, 303-305, 322-324, 378-390, 531-532)

W Domu Nr 1 analizą objęto dokumentację 12 dzieci¹⁹. W przypadku dziewięciorga dzieci (których nie objęto analizą w Placówce) stwierdzono, że w sześciu przypadkach diagnozy sporządził pedagog oraz zawarto w nich wskazania dotyczące pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Diagnozy uwzględniały wszystkie analizy, o których mowa w § 14 ust. 3 rozporządzenia i wszystkie wskazania z ust. 4 przywołanego przepisu. W przypadku trojga dzieci diagnozy nie sporządzono, gdyż zostały one przyjęte do Placówki w 2010 r., tj. przed wejściem w życie stosownych przepisów.

Żadnej z objętych analizą diagnoz dla 18 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2014-2021 nie sporządzono niezwłocznie po przyjęciu dziecka, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 656-657, 687-699, 789-791, 810-812, 837-839, 865-867, 894-896, 916-918, 1095-1096)

2.2. Dzieciom umieszczonym w Placówce i Domu Nr 1 zapewniono świadczenia określone w § 18 ust. 1 rozporządzenia, m.in.:

- odpowiednie całodzienne wyżywienie,
- dostęp do opieki zdrowotnej, zaopatrzenie w produkty lecznicze, edukację z zakresu profilaktyki higieniczno-zdrowotnej,
- dostęp m.in. do zajęć kulinarnych, komputerowych, plastycznych, muzycznych, rekreacyjnych, sportowych,
- odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, zabawki i środki higieny osobistej,
- podręczniki, pomoce i przybory szkolne,
- kwotę pieniężną do własnego dysponowania (tzw. kieszonkowe),
- całodobowy dostęp do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów.

Dzieciom zapewniono, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia, dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, a także terapeutycznych i rewalidacyjnych, o ile takie były wskazane dla dziecka oraz zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 1 i 6 ustawy o pieczy zastępczej, zaspokojenie niezbędnych potrzeb podopiecznych, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, społecznych, religijnych oraz objęcie działaniami terapeutycznymi.

W regulaminach Placówki oraz Domu Nr 1 ujęto czytelne zasady postępowania, w szczególności dotyczące:

¹⁹ W tym troje, które objęto już analizą w ramach Placówki oraz dziewięciorgo przyjętych do Placówki w latach 2010-2016.

- sposobu przekazywania i dokumentowania informacji między pracownikami tych jednostek na temat dzieci, procesu ich wychowania i podejmowanych decyzji;
- ograniczenia agresji rówieśniczej oraz postępowania w sytuacji kryzysowej,
- zgłaszania przez wychowanków swoich uwag, postulatów, wniosków, opinii dotyczących spraw osobistych i życia tych jednostek, w tym wychowawców i specjalistów;
- sposobu karania i nagradzania oraz możliwości odwoływania się od zastosowanych kar.

Dokumenty te nie zawierały zapisów dotyczących podawania leków i prowadzenia dokumentacji medycznej. Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z tego, iż żaden przepis prawa nie nakładał takiego obowiązku.

Regulaminy Placówki i Domu Nr 1 zostały przekazane do wiadomości zatrudnionych wychowawców i specjalistów. Wychowanków zapoznano z treścią tych dokumentów poprzez odczytanie i wyjaśnienie ich treści. Każdy z nich poświadczył zapoznanie się z ich treścią złożeniem własnoręcznego podpisu, oprócz małych dzieci nieumiejących pisać.

(akta kontroli str. 19-46, 619, 633-646, 1044)

Pomieszczenia mieszkalne i przeznaczone do wspólnego użytku wychowanków Placówki i Domu Nr 1 (m.in. toalety, łazienki i kuchnie) były utrzymane w czystości.

(akta kontroli str. 181-195, 1012-1040, 1044)

Rodzaje stosowanych w Placówce i Domu Nr 1 nagród i konsekwencji oraz zasady ich udzielania określono w regulaminach tych jednostek. Nagrodą była m.in. pochwała wychowawcy w obecności innych dzieci, zwiększenie kwoty kieszonkowego, zgoda na udział w dodatkowych atrakcyjnych imprezach kulturalnych i turystycznych.

Wśród konsekwencji za niewłaściwe zachowanie wyróżniono m.in.: upomnienie i naganę, obniżenie lub wstrzymanie wypłaty kieszonkowego, na okres do trzech miesięcy, bądź przeznaczenie części kwoty kieszonkowego na pokrycie kosztów wyrządzonych szkód, zakaz korzystania ze sprzętu audiowizualnego, wstrzymanie zgody na wyjścia lub wyjazdy z tych jednostek (z wyjątkiem wyjazdu do domu rodzinnego). Konsekwencje te nie naruszały godności dziecka oraz jego praw określonych w art. 4 ustawy o pieczy zastępczej.

Zgodnie z postanowieniami regulaminów Placówki i Domu Nr 1, w sytuacji gdy wychowanek nie zgadzał się z nałożonymi konsekwencjami, miał prawo złożyć pisemne odwołanie do dyrektora, który mógł złagodzić, zmienić lub odstąpić od ich zastosowania.

W latach 2019-2021 najczęściej stosowanymi wobec wychowanków Placówki i Domu Nr 1 nagrodami były pochwały ustne wychowawcy, Dyrektora oraz zwiększenie kieszonkowego.

W okresie objętym kontrolą dwóch wychowanków Placówki poniosło konsekwencje za nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z regulaminu:

- jednemu czterokrotnie obniżono kieszonkowe oraz trzykrotnie wstrzymano zgodę na opuszczenie Placówki;
- drugiemu sześciokrotnie obniżono kieszonkowe oraz raz wstrzymano zgodę na opuszczenie Placówki.

Jeden wychowanek Domu Nr 1 poniósł konsekwencje za nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z regulaminu, tj. Dyrektor przeprowadziła z nim rozmowę dyscyplinującą.

Wychowankowie nie składali skarg i odwołań od nałożonych kar. Nie były one stosowane w obecności innych wychowanków.

(akta kontroli str. 39-42, 364, 370, 514, 633-646, 1048)

W Placówce zapewniono odpowiednie warunki umożliwiające nauczanie zdalne. Internet doprowadzony był siecią Neostrada Orange, o przepustowości 30 GB/s, rozprowadzony za pomocą urządzeń sieci aktywnej o prędkości 370 Mb/s oraz bezprzewodowo, pokrywając teren całej Placówki (sieć Wi-Fi), co pozwalało na płynne i bez zakłóceń korzystanie z niego. W latach 2020-2021 (I półrocze) w nauce zdalnej uczestniczyło 23 wychowanków. Zapewniono im w I półroczu 2020 r. osiem komputerów stacjonarnych, cztery laptopy, pięć tabletów, sześć telefonów oraz trzy drukarki, skaner i kserokopiarkę. Od kwietnia 2020 r. 13 wychowanków miało do dyspozycji laptopy i komputer stacjonarny, które zakupiono ze środków pochodzących z Programu Rodzina 500+. Wszyscy wychowankowie w wieku szkolnym w II półroczu 2020 r. oraz I półroczu 2021 r. mogli korzystać z 28 laptopów przekazanych przez powiat buski w związku z realizacją projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19*.

W Domu Nr 1 zapewniono odpowiednie warunki umożliwiające ewentualne nauczanie zdalne. Internet doprowadzony był siecią Orange i rozprowadzony za pomocą urządzeń sieci aktywnej o prędkości 600Mb/s oraz bezprzewodowo pokrywając teren całej placówki. Wychowankom Domu Nr 1 zapewniono odpowiedni sprzęt informatyczny (m.in. laptopy, komputery stacjonarne), który będzie można wykorzystać w trakcie nauki zdalnej.

(akta kontroli str. 619, 1044, 1066-1067)

Zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia, niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, we współpracy z asystentem rodziny prowadzącym pracę z rodziną dziecka, opracowuje plan pomocy dziecku.

Analiza dokumentacji dotyczącej 12 wychowanków Placówki wykazała, że w przypadku pięciorga dzieci plan pomocy dziecku nie został sporządzony niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Żaden z 12 planów pomocy dziecku nie został opracowany we współpracy z asystentem rodziny, gdyż jak wyjaśniła Dyrektor dzieciom tym nie był przydzielony asystent rodziny prowadzący pracę z rodziną dziecka.

Dla jednego z dzieci plan pomocy sporządzono na pół roku przed sporządzeniem diagnozy psychofizycznej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wszystkie pozostałe plany pomocy opracowane zostały na podstawie diagnozy psychofizycznej, dokumentacji dziecka (o której mowa w § 8 rozporządzenia), oraz analizy:

- a) procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w czasie jego pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
 - b) potrzeb dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, więzi z rodziną, relacji społecznych i funkcjonowania w grupie i środowisku rówieśniczym i szkolnym,
 - c) środowiska, z którego dziecko pochodzi;
 - d) rozwoju edukacyjnego dziecka;
 - e) wpływu sytuacji kryzysowej w rodzinie na rozwój dziecka i jego funkcjonowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- co spełniało wymogi § 15 ust. 4 rozporządzenia.

Plany pomocy dziecku modyfikowano nie rzadziej niż co pół roku oraz każdorazowo wyznaczano w nich cel pracy z dzieckiem, uwzględniający powrót dziecka do rodziny lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia. Realizacja planów pomocy przebiegała zgodnie z założonymi celami pracy z dzieckiem. Dokumentacje dotyczące realizacji planów pomocy zawierały informacje o procesie zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w czasie pobytu dzieci w Placówce oraz podsumowanie

realizacji celów i działań założonych za dany okres, ze wskazaniem co udało się osiągnąć a czego nie, co należy poprawić bądź zmienić oraz ewentualne wnioski.

(akta kontroli str. 204-206, 210-215, 219-223, 227-232, 236-240, 244-248, 252-257, 261-266, 270-289, 293-302, 306-321, 325-337, 504-508, 558-583)

W Domu Nr 1 analizą objęto dokumentację 12 dzieci²⁰. W przypadku trojga dzieci nie odniesiono się do terminowości sporządzenia planu pomocy, gdyż nie sporządzono dla nich diagnozy (zostały one przyjęte do Placówki w 2010 r., tj. przed wejściem w życie stosownych przepisów). Sporządzenie planu pomocy dla trojga objęto badaniem także w Placówce.

Dla sześciorga pozostałych dzieci, w przypadku trojga rodzeństwa planów pomocy nie sporządzono niezwłocznie od dnia sporządzenia diagnozy, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Żaden z 12 planów pomocy dziecku nie został opracowany we współpracy z asystentem rodziny.

Dyrektor w odniesieniu do nieopracowania planów we współpracy z asystentem rodziny udzieliła wyjaśnień tożsamyh z wyjaśnieniami dotyczącymi Placówki.

(akta kontroli str. 656-657, 700-726, 789-1011, 1076-1096)

W żadnym z objętych kontrolą planów pomocy dziecku sporządzonych w Placówce dla 12 wychowanków nie określono precyzyjnie celów i działań krótko- i długoterminowych, w tym dla czworga dzieci działań długoterminowych nie określono w ogóle, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 204-206, 210-215, 219-223, 227-232, 236-240, 244-248, 252-257, 261-266, 270-289, 293-302, 306-321, 325-337, 504-508, 558-583)

Wszystkie sporządzone plany pomocy w Domu Nr 1 były sporządzone w powyższym zakresie zgodnie z rozporządzeniem.

(akta kontroli str. 700-726, 778-1011)

W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało w różnych okresach czasu łącznie 41 wychowanków. Z przebywających wychowanków wg stanu na 30 czerwca 2021 r., dwóch przebywa od 2005 r. (bracia z orzeczonym stopniem niepełnosprawności), jeden od 2006 r., dwóch od 2009 r. (siostry), czterech od 2010 r. (dwa rodzeństwa), czterech od 2012 r. (dwa rodzeństwa), jeden od 2014 r. (z orzeczonym stopniem niepełnosprawności), dwóch od 2015 r. (rodzeństwo, w tym jedno z orzeczonym stopniem niepełnosprawności), trzech od 2016 r. (rodzeństwo), dwóch od 2017 r. (siostry), jeden od 2018 r., dwóch od 2019 r. (rodzeństwo), siedmiu od 2020 r. (rodzeństwo) oraz jeden od stycznia 2021 r.

W okresie objętym kontrolą Placówkę opuściło dziewięciu wychowanków, którzy się usamodzielnili. W każdym przypadku wynikało to z osiągnięcia 18. roku życia (czterech wychowanków) lub w przypadku kontynuowania nauki nie więcej niż 25. roku życia (pięciu wychowanków²¹). W odniesieniu do wychowanków Placówki i Domu Nr 1, zgodnie z art. 100 ust. 4 i 4a ustawy o pieczy zastępczej, składano odpowiednio:

- informacje o przebywających w tych jednostkach dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- wnioski do właściwego sądu o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków

²⁰ W tym troje, które objęto już analizą w ramach Placówki oraz dziewięcioro przyjętych do Placówki w latach 2010-2016.

²¹ Po jednym 20-, 22- i 24-latków oraz dwóch 25-latków.

umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

(akta kontroli str. 377, 391-432, 1099-1106)

W Domu Nr 1 od 1 lipca 2021 r. do 25 sierpnia 2021 r. przebywało 16, a od 26 sierpnia 2021 r. 15 wychowanków.

(akta kontroli str. 656)

2.3. W okresie objętym kontrolą w Placówce było zatrudnionych 14 wychowawców na umowę o pracę na cały etat (40 godzin tygodniowo), w tym 10 na czas nieokreślony, a czterech – na czas określony (umowy na zastępstwo za dwóch wychowawców). Poza tym trzech wychowawców było zatrudnionych na umowę o pracę na pół etatu (20 godzin tygodniowo). Wszyscy wymienieni pracownicy mieli zmianowy czas pracy, określony grafikami dyżurów.

W badanym okresie w Placówce zatrudniano również następujących specjalistów:

- pedagoga – na umowę o pracę na cały etat w wymiarze 40 godzin tygodniowo, którego czas pracy ustalono od godziny 12.00 do 20.00;
- psychologa – na umowę zlecenia w wymiarze 10 godzin tygodniowo, którego czas pracy ustalono od godziny 14.00 do 19.00 w środy i soboty.

(akta kontroli str. 529)

W okresie od 12 marca do 31 sierpnia 2020 r. pedagog przebywał na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim. Nowy pedagog został zatrudniony 1 września 2020 r. W przypadku czterech wychowawców zatrudnionych na umowy o pracę na czas określony wygasły one z upływem czasu, na który zostały zawarte.

(akta kontroli str. 529)

W Domu Nr 1 zatrudniano sześciu wychowawców, z czego pięciu na pełen etat i jednego na pół etatu. Ponadto zatrudniano również następujących specjalistów:

- pedagoga – na umowę o pracę na pół etatu w wymiarze 20 godzin tygodniowo, którego czas pracy ustalono od godziny 12.00 do 16.00;
- psychologa – na umowę zlecenia w wymiarze pięciu godzin tygodniowo, którego czas pracy ustalono od godziny 14.00 do 16.00 w środy i od 8.00 do 11.00 w soboty.

Zarówno pedagog, jak i psycholog świadczyli pracę w takim samym wymiarze godzin w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Duchy Świętego De Saxia „Dom Ojca Gwidona Nr 2”.

(akta kontroli str. 653-655, 667-686, 1098)

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) z 41 wychowanków przebywających w tym okresie w Placówce, 40 korzystało z porad pedagoga i psychologa²². Specjaliści ci udzielili wychowankom łącznie 3424 porad/zajęć, w tym pedagog – 3200, a psycholog – 224.

Wszyscy wychowankowie Domu Nr 1 korzystali z porad pedagoga i psychologa. Specjaliści ci udzielili wychowankom łącznie 209 porad/zajęć, w tym pedagog – 194, a psycholog – 15.

(akta kontroli str. 618, 1047)

Zakresy czynności wszystkich wychowawców pracujących w Placówce oraz Domu Nr 1 w badanym okresie były tożsame i zawierały wyłącznie obowiązki związane z wykonywaniem przez nich zadań opiekuńczo-wychowawczych, tj. m.in. współuczestniczenie w opracowywaniu planów i realizacji programów opieki, kształcenia i wychowywania, organizowanie pracy w grupie, współpraca

²² Jeden z wychowanków ze względu na wiek (urodzony w maju 2020 r.) nie korzystał z porad pedagoga i psychologa.

z nauczycielami, psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, lekarzem i pielęgniarką w poznaniu rodzaju i przyczyn trudności wychowawczych, prowadzenie zajęć wychowawczych. Również w zakresach czynności specjalistów określono wyłącznie obowiązki związane z wykonywanym zawodem. W zakresach czynności wychowawców i specjalistów nie podano liczby godzin, które powinni oni przeznaczyć na poszczególne obowiązki, gdyż, jak wyjaśniła Dyrektor, nie było takiego obowiązku. Średnia liczba godzin pracy wychowawcy w grupie wychowawczej z dziećmi to 35 godzin tygodniowo, zgodnie z miesięcznym rozkładem godzin pracy, tzw. grafikiem, a tygodniowy wymiar czasu pracy to 40 godzin. Pozostałe godziny były natomiast wykorzystywane przez wychowawcę do pracy niezwiązanej ściśle z grupą wychowawczą, np. na prowadzenie niezbędnej dokumentacji.

(akta kontroli str. 515, 1046, 1095-1096)

W okresie objętym kontrolą nie występowały sytuacje zamknięcia Placówki oraz Domu Nr 1.

Na podstawie analizy grafików dyżurów wychowawców Placówki z lipca i grudnia 2019 r. i 2020 r. oraz Domu Nr 1 z września 2021 r. stwierdzono, że nie wystąpiły przerwy w sprawowaniu opieki nad dziećmi. Opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawowano w powyższych miesiącach zgodnie z § 12 i § 20 rozporządzenia, zapewniając stały i bieżący nadzór. Wychowawcy podczas nocnych dyżurów przeprowadzali w godzinach od 22.00 do 6.00 obchód od trzech do czterech razy, a liczba dzieci przypadających na jednego wychowawcę nie przekraczała 14. Obchody te dokumentowano w prowadzonym w formie kalendarza zeszytce dyżurów, w którym wpisywano każdego dnia godziny obchodów, liczbę obecnych wychowanków, stan podczas obchodu i nazwisko wychowawcy przeprowadzającego obchód.

Dyrektor wyjaśniła, że w Placówce oraz Domu Nr 1 nie określono wewnętrznych uregulowań dotyczących opieki nad dziećmi w godzinach nocnych. Wychowawcy zostali zobowiązani ustnie do co najmniej trzykrotnego przeprowadzania obchodu w ciągu nocy i dokumentowania tego faktu w zeszytce dyżurów nocnych.

Żaden wychowanek Placówki oraz Domu Nr 1 w okresie objętym kontrolą nie przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym lub Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym.

(akta kontroli str. 514-515, 1046, 1095-1096)

Liczba wychowanków Placówki oraz Domu Nr 1²³ w czasie zajęć opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez wychowawców wynosiła maksymalnie 14 dzieci, a podczas zajęć prowadzonych przez pedagoga, psychologa – maksymalnie czworo, co nie przekraczało limitów określonych w § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia. Każdy wychowawca, zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia, kierował procesem wychowawczym nie więcej niż pięciorga dzieci (od dwóch do czterech).

(akta kontroli str. 618, 1095-1096)

Dyrektor podała, że podjęto działania, których celem było zminimalizowanie negatywnych skutków wprowadzonych od 11 marca 2020 r. w związku ze stanem epidemicznym ograniczeń. Zorganizowano dla chętnych wychowanków zajęcia teatralne, kulinarne, taneczne i muzyczne. Placówka zakupiła dla wszystkich dzieci rolki do jazdy oraz deskorolki. Wychowankowie mieli możliwość gry na świeżym powietrzu w piłkę siatkową oraz piłkę nożną. Do ich dyspozycji był również stół do tenisa stołowego oraz bilard. Organizowano zawody sportowe dla wychowanków

²³ W lipcu i grudniu w latach 2019-2020 oraz wrześniu 2021 r.

np. turniej tenisa stołowego oraz wyścigi na rolkach. Na terenie Placówki organizowano ogniska. Poza tym zakupiono dużą ilość puzzli. Ułożone puzzle oprawiono w antyramy i stanowiły one element dekoracyjny w pokojach Placówki. U żadnego z wychowanków nie zauważono symptomów depresji.

(akta kontroli str. 369)

2.4. Badanie dokumentacji 21 dzieci, tj. 12 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2018-2021 oraz 12 przebywających w Domu Nr 1 (w tym troje, które objęto już analizą w ramach Placówki oraz dziewięcioro przyjętych do Placówki w latach 2010-2016) wykazało m.in., że:

- dla każdego podopiecznego prowadzono wymagane § 17 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia: karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych;
- prowadzono ewidencje wychowanków, zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia;
- zapisy w tych dokumentach były zindywidualizowane (tj. dostosowane do dziecka i jego aktualnej sytuacji), dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów wychowanków, a także identyfikowały trudności;
- powyższe dokumenty zawierały wymagane rozporządzeniem elementy, a wpisy w nich dokonywane były na bieżąco;
- pedagog prowadził karty poradnictwa pedagogicznego dla rodziny dziecka, osoby spokrewnionej z nim lub jego opiekuna prawnego, arkusze badań i obserwacji pedagogicznych, a także karty zajęć indywidualnych z dzieckiem, odzwierciedlające prowadzoną pracę wychowawczą;
- dokumentacja pracy psychologa (arkusze badań i obserwacji psychologicznych, karty udziału w zajęciach) była prowadzona w sposób usystematyzowany, spójny i odzwierciedlała prowadzoną pracę wychowawczą;
- działania podejmowane przez psychologa zawierały elementy: terapii psychologicznej, rozmów wspierających, relaksacji, doradztwa zawodowego w przypadku starszych wychowanków, a prowadzone zajęcia dotyczyły m.in. kreatywnego myślenia, budowania relacji rówieśniczych oraz akceptacji w grupie.

(akta kontroli str. 530, 584-597, 656, 744-757)

2.5. W skład Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka (dalej: Zespół) funkcjonującego w Placówce wchodziły osoby określone w art. 137 ustawy o pieczy zastępczej, w tym m.in. Dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog, pielęgniarka, przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodzic lub opiekun prawny wychowanka, asystent rodziny prowadzący pracę z rodziną dziecka oraz przedstawiciel ośrodka adopcyjnego.

Badanie dokumentacji ośmiorga wychowanków Placówki²⁴ wykazało m.in., że:

- w posiedzeniach Zespołu, które odbyły się w 2019 r., styczniu 2020 r. oraz czerwcu 2021 r. brali udział przedstawiciele: sądu właściwego ze względu na miejsce położenia Placówki, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej oraz instytucji oświatowych; w posiedzeniach Zespołu, które odbyły się w okresie od czerwca 2020 r. do maja 2021 r. nie uczestniczyli przedstawiciele instytucji, o których mowa powyżej; Dyrektor podała, że miało to związek z ogłoszonym w Polsce stanem zagrożenia epidemicznego i troską o bezpieczeństwo zdrowotne dzieci i pracowników;

²⁴ Trzech wychowanków przyjętych w 2019 r. i pięciu – w 2020 r., przebywających w Placówce co najmniej przez pół roku.

- rodzice wychowanków byli informowani o posiedzeniach Zespołu; Dyrektor podała, że oceny okresowe dzieci były przez wychowawców omawiane telefonicznie z ich rodzicami, gdy było to możliwe;
- wychowankowie uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu i mieli możliwość wyrażenia swojej opinii i poglądów;
- wszystkie oceny Zespołu zostały dokonane terminowo (tj. nie rzadziej niż co pół roku);
- nie wystąpiły sytuacje uzasadniające dodatkowe przeprowadzenie oceny;
- oceny zawierały podpisy wszystkich osób oceniających oraz daty ich sporządzenia;
- zapisy w dokumentacjach ocen odnosiły się do wszystkich zagadnień wymienionych w art. 136 ustawy o pieczy zastępczej i były szczegółowe;
- podczas posiedzeń Zespołu każdorazowo dokonywano analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, celem ich ewentualnej modyfikacji oraz zmiany i indywidualizacji planu pomocy dziecku;
- zgodnie z art. 138 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej po dokonaniu okresowej oceny Zespół formułował na piśmie wnioski dotyczący zasadności dalszego pobytu w Placówce i przysyłał go do właściwego sądu.

W Domu Nr 1 Zespół nie dokonywał ocen sytuacji wychowanków.

Dyrektor oświadczyła m.in.: (...) *Zgodnie z ustawą o pieczy zastępczej, zespół dokonuje okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb nie rzadziej niż co pół roku. Zespół dokonał okresowych ocen sytuacji wszystkich wychowanków w czerwcu 2021 r. Kolejne oceny zostaną dokonane w grudniu 2021 r.*

(akta kontroli str. 434-485, 509-510, 1068, 1099-1100, 1107-1111)

2.6. Analiza dokumentacji ośmiu wychowanków Placówki wykazała, że w czterech przypadkach Zespół sporządził opinię, o której mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1-5 ustawy o pieczy zastępczej, wskazując na potrzebę zgłoszenia dziecka do ośrodka adopcyjnego w celu rozpoczęcia procedury przysposobienia. Opinie te odnosiły się do wszystkich pięciu elementów określonych w powyższym przepisie ustawy, tj. m.in. zasadności przysposobienia dziecka i jego kontaktów z rodziną biologiczną. W przypadku pozostałych czterech wychowanków Zespół nie sporządzał takich opinii z uwagi na ich nieuregulowaną sytuację prawną lub osiągnięcie pełnoletności.

Jak oświadczyła Dyrektor w okresie od 1 lipca 2021 r. do 12 listopada 2021 r. Zespół w stosunku do wychowanków Domu Nr 1 nie sporządzał opinii, o których mowa powyżej. Wynikało to z tego, że wszyscy wychowankowie po uregulowaniu sytuacji prawnej rodziców byli zgłoszeni do ośrodka adopcyjnego.

(akta kontroli str. 433, 1075)

2.7. W okresie objętym kontrolą pracownicy Placówki oraz Domu Nr 1, w tym wychowawcy, pedagog i psycholog, informowali podopiecznych, podczas prowadzonych zajęć, o ich prawach oraz o instytucjach zajmujących się sprawami dzieci. Na tablicy ogłoszeń w Placówce oraz w salonie do wypoczynku w Domu Nr 1 znajdowały się ulotki o tej tematyce.

Prawa i obowiązki wychowanków zostały zawarte w regulaminach Placówki oraz Domu Nr 1. Zgodnie z ich postanowieniami mieli oni prawo m.in. do: przebywania w domu dziecka do uzyskania pełnoletności, a po uzyskaniu pełnoletności, za zgodą Dyrektora na dotychczasowych zasadach, do ukończenia nauki (w systemie dziennym), nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia; utrzymywania kontaktów z rodziną i bliskimi; pomocy w ukierunkowaniu edukacji i wykształcenia zawodowego; diagnozy specjalistycznej i indywidualnej opieki zdrowotnej, w tym opieki specjalistycznej oraz pomocy psychologicznej; ubrania i obuwia dostosowanego do wieku, potrzeb i warunków pogodowych oraz pory roku. Do ich

obowiązków należało m.in.: okazywanie szacunku wychowawcom i personelowi; współuczestniczenie w tworzeniu serdecznej atmosfery domowej, na wzór rodzinnej; dbałość o czystość i porządek.

W Placówce oraz Domu Nr 1 opracowano informacje na temat sytuacji epidemicznej w kraju i związanych z nią obostrzeniach, w formie dostosowanej dla dzieci. Wychowankowie zostali z nimi zapoznani.

(akta kontroli str. 19-46, 195-199, 633-646, 1045)

2.8. Działania reintegracyjne zostały podjęte wobec wszystkich 41 wychowanków przebywających w Placówce oraz wobec wszystkich 16 wychowanków przebywających w Domu Nr 1. W wyniku tych działań do rodzin biologicznych powróciło sześciu z nich, w tym jeden jako wychowanek Domu Nr 1.

Analiza dokumentacji 21 dzieci²⁵ wykazała m.in., że:

- każdorazowo badano możliwość powrotu wychowanka do rodziny biologicznej, a zapisy w tym zakresie zostały ujęte w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy;
- podejmowane działania, mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych, nie ograniczały się jedynie do wizyt rodziców w Placówce oraz Domu Nr 1 i wyjazdów dzieci do domów rodzinnych, lecz polegały m.in. na: zapoznaniu się z sytuacją rodzinną dziecka, ustaleniu głównego problemu zaburzającego relacje rodzinne i przyczyn umieszczenia dziecka w Placówce, udzielaniu poradnictwa dla rodziny przez pedagoga, spotkaniach rodziny z pedagogiem, psychologiem wychowawcą, pielęgniarką, wizytach pracowników w domach rodzinnych, u lekarzy-specjalistów;
- w przypadku sześciorga dzieci działania reintegracyjne przyniosły zaplanowany efekt – jeden wychowanek, po 18 miesiącach od przyjęcia, powrócił do rodziny biologicznej, czworo po 20, a jeden po 81.

Pracownicy Placówki i Domu Nr 1 nie uczestniczyli w okresie objętym kontrolą w szkoleniach i studiach podyplomowych w zakresie reintegracji. Dyrektor podała, że miała zamiar delegować pracowników na takie szkolenia, ale wystąpienie sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19 zniweczyło te plany.

(akta kontroli str. 514, 530, 598-610, 656, 758, 770)

2.9. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) w Placówce przebywało 10 wychowanków, którym brakowało miesiąc do uzyskania pełnoletności. Taki wychowanek w Domu Nr 1 był jeden. Analiza dokumentacji siedmiu z nich²⁶ wykazała m.in., że:

- w Placówce oraz Domu Nr 1 podejmowano na bieżąco wobec wychowanków działania zmierzające do ich usamodzielnienia, polegające m.in. na: wspieraniu i pomocy w podjęciu nauki zawodu, systematycznym wykonywaniu prac domowych, tj. sprzątaniu przydzielonych wspólnych pomieszczeń, przygotowywaniu posiłków, praniu i prasowaniu, utrzymywaniu porządku w pokoju, dokonywaniu samodzielnie zakupów odzieży, wykonywaniu dyżurów, motywowaniu do samodzielnego załatwiania spraw urzędowych (np. dowód osobisty) oraz do oszczędzania środków finansowych, przechowywanych w depozycie;
- siedmiu wychowanków wyznaczyło, w terminie określonym w art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej (tj. co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności), opiekunów usamodzielnienia;

²⁵ Tak jak w punkcie 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁶ Sześciu z dziesięciu w Placówce oraz jednego z Domu Nr 1.

- siedmiu wychowanków opracowało wspólnie ze swoimi opiekunami, co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, indywidualne programy usamodzielnienia zawierające elementy określone w art. 145 ust. 1 tej ustawy oraz ukierunkowane na zdobywanie uprawnień odpowiadających mocnym stronom i predyspozycjom wychowanka, które zostały zatwierdzone przez dyrektora PCPR, właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie, oraz podpisane przez specjalistę pracy socjalnej z tej instytucji, we współpracy z którym miały być te programy realizowane.

(akta kontroli str. 530, 611-617, 656, 771-777)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Placówki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sześć diagnoz psychofizycznych z 15 czerwca 2020 r. zostało sporządzonych przez wychowawcę, a nie przez psychologa lub pedagoga, co było niezgodne z § 14 ust. 2 rozporządzenia.

(akta kontroli str. 216-218, 224-226, 233-235, 241-243, 249-251, 258-260)

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *w tym czasie w Placówce nie było pedagoga (zwolnienie lekarskie), dlatego diagnozy zostały sporządzone przez wychowawcę, który zgodnie z regulaminem mógł pedagoga zastąpić. Podkreśliła, że siedmioosobowe rodzeństwo K. zostało przyjęte w trybie pilnym do Placówki.*

(akta kontroli str. 531-532)

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, gdyż z przywołanego wyżej przepisu rozporządzenia jednoznacznie wynika, że diagnozy powinny być sporządzone przez psychologa lub pedagoga.

2. Nie sporządzono niezwłocznie diagnoz psychofizycznych dla sześciorga dzieci z objętej kontrolą dokumentacji 18 dzieci²⁷, pomimo że obowiązek taki wynikał z § 14 ust. 1 rozporządzenia.

W przypadku trójki rodzeństwa przyjętych 4 września 2019 r. sporządzono ją po ponad miesiącu, tj. 5 października 2019 r.; w przypadku dziecka przyjętego 26 stycznia 2018 r. diagnozę sporządzono 1 marca 2018 r., w przypadku dziecka przyjętego 16 maja 2020 r. diagnozę sporządzono 16 stycznia 2021 r.; dla dziecka przyjętego 29 stycznia 2021 r. diagnozę sporządzono 8 marca 2021 r.

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *aby sporządzić rzetelną i prawidłową diagnozę należy obserwować przyjęte dziecko co najmniej od jednego do dwóch miesięcy i tego terminu zawsze się trzymamy. Wyjątkowy przypadek M., kiedy diagnozę sporządzono dopiero po ośmiu miesiącach wynikał z tego, że było to kilkudniowe dziecko w dniu przyjęcia i sporządzanie takiej diagnozy było bezzasadne.*

(akta kontroli str. 201-203, 207-209, 216-218, 224-226, 233-235, 241-243, 249-251, 258-260, 267-269, 290-292, 303-305, 322-324, 378-390, 504-508)

3. Wychowawcy nie sporządzili niezwłocznie planów pomocy dziecku w odniesieniu do ośmiu wychowanków, pomimo że obowiązek taki wynikał z § 15 ust. 1 rozporządzenia. Analiza dokumentacji dotyczącej 12 wychowanków Placówki wykazała, że w przypadku pięciorga dzieci plan pomocy dziecku nie został sporządzony niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej, tj. między datami sporządzenia tych dokumentów upłynęło więcej niż siedem dni. Dla trójki dzieci plan został sporządzony po 10 dniach od opracowania diagnozy, dla jednego po 14, a dla innego po 19.

²⁷ Dokumentację dotyczącą 12 dzieci objęto kontrolą w Placówce, a sześciorga objęto dodatkowo kontrolą w Domu Nr 1.

Dyrektor wyjaśniła m.in.: (...) *staramy się, aby plan pomocy opracowano jak najszybciej od dnia sporządzenia diagnozy, co potwierdzają inne analizowane przez tę kontrolę sprawy. Nie sądziłam, że opracowanie planu po kilkunastu dniach od sporządzenia diagnozy jest niezgodne z rozporządzeniem.*

(akta kontroli str. 204-206, 210-215, 219-223, 227-232, 236-240, 244-248, 252-257, 261-266, 270-289, 293-302, 306-321, 325-337, 504-508, 558-583)

W wyniku dodatkowego badania dokumentacji sześciorga dzieci Domu Nr 1 stwierdzono, że dla trojga rodzeństwa planów pomocy nie sporządzono niezwłocznie od dnia sporządzenia diagnozy, gdyż sporządzono je po 21, 32 i 38 dniach.

Dyrektor udzieliła wyjaśnień tożsamyh z wyjaśnieniami dotyczącymi Placówki.

(akta kontroli str. 656-657, 700-726, 789-1011, 1076-1096)

4. Dla jednego dziecka plan pomocy wychowawca sporządził 16 czerwca 2020 r., tj. na pół roku przed sporządzeniem diagnozy psychofizycznej, pomimo że zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia powinno to nastąpić po opracowaniu tego dokumentu.

(akta kontroli str. 207-212)

Dyrektor nie wyjaśniła dlaczego tak się stało.

(akta kontroli str. 504-508)

5. We wszystkich objętych kontrolą w Placówce planach pomocy dziecka nie określono precyzyjnie celów i działań krótkoterminowych i długoterminowych oraz dla czworga dzieci nie określono w ogóle działań długoterminowych.

Zgodnie z § 15 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia, w planie pomocy dziecku określa się cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe.

Analiza planów pomocy dla 12 wychowanków wykazała, że wprawdzie wypełniono stosowne rubryki dotyczące ww. celów i działań jednak nie zostały one określone precyzyjnie. Np. działanie *Tworzenie rodzinnej atmosfery* jest zapisem ogólnym – nie zapisano w jaki sposób będzie realizowane takie działanie. Ponadto we wszystkich planach pomocy w rubryce *Cele i działania krótkoterminowe* wpisów dokonano w sposób niepozwalający precyzyjnie określić co jest celem, a co działaniem (cele przeplatają się z działaniami).

Dyrektor wyjaśniła, że jest to niedopatrzenie ze strony wychowawców i zwróci szczególną uwagę na opracowanie kolejnych planów pomocy dziecku, dla których zostanie opracowany nowy wzór.

(akta kontroli str. 204-206, 210-215, 219-223, 227-232, 236-240, 244-248, 252-257, 261-266, 270-289, 293-302, 306-321, 325-337, 504-508, 558-583)

W planach pomocy dla czworga z siedmiorga rodzeństwa nie określono działań długoterminowych.

Dyrektor wyjaśniła, że prawdopodobnie tego nie dopatrzyła. Wychowawca najmłodszego z nich wyjaśnił, że pierwszy raz miał pod opieką tak małe dziecko (przywiezione w siódmym dniu życia) i przy noworodku czynności są zawsze takie same i uznał, że wystarczy wyszczególnić tylko cele.

Wychowawcy pozostałej trójki rodzeństwa wyjaśnili, że było to niedopatrzenie z ich strony, ale nie przelożyło się to na braki w bezpośredniej pracy z dziećmi.

(akta kontroli str. 210-215, 219-223, 227-232, 236-240, 504-508, 525-527, 558-583)

OCENA CZĄSTKOWA

Zatrudnieni w Placówce oraz Domu Nr 1 wychowawcy oraz specjaliści (psycholog i pedagog) zapewniali dzieciom zindywidualizowane i odpowiednie do ich potrzeb działania opiekuńczo-wychowawcze, podejmowane na podstawie sporządzanych diagnoz psychofizycznych oraz planów pomocy, a liczba dzieci podczas zajęć nie przekraczała limitów ustalonych przepisami prawa. Jednakże ww. diagnoz nie sporządzano niezwłocznie po przyjęciu dzieci do Placówki. We wszystkich objętych

kontrolą w Placówce planach pomocy dziecka nie określono precyzyjnie celów i działań krótko- i długoterminowych. Ponadto niektórych z nich nie opracowano niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy. Wszystkie plany pomocy opracowane w Domu Nr 1 były zgodne z przepisami prawa. Pracownicy Placówki oraz Domu Nr 1 prowadzili wymagane karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Informowano dzieci o przysługujących im prawach, zawierając je także w uregulowaniach wewnętrznych. Prowadzono skuteczne działania reintegracyjne, które nie ograniczały się wyłącznie do zwykłych kontaktów dzieci z rodzicami, lecz także m.in. do udzielania im wsparcia przez psychologa i pedagoga. W przypadku starszych dzieci podejmowano na bieżąco właściwe działania zmierzające do ich usamodzielnienia.

OBSZAR

3. Działania w Placówce oraz Domu Nr 1 podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19

Opis stanu faktycznego

3.1. W Placówce oraz Domu Nr 1 wprowadzono następujące regulacje wewnętrzne określające sposób postępowania w sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19: *Procedurę postępowania przy SARS-CoV-2, Procedurę postępowania przy powrocie dziecka z urlopowania, Procedurę postępowania przy odwiedzinach rodzin, bliskich, Procedurę postępowania przy opuszczeniu domu na spacer, Procedurę przy przyjęciu nowych wychowanków oraz Dezynfekcja pomieszczeń.*

W regulacjach tych odniesiono się m. in. do regularnego monitorowania stanu zdrowia pracowników i wychowanków; zasad odwiedzin dzieci na terenie Placówki i Domu Nr 1; zakazu wstępu na ich teren osób, których obecność nie była konieczna do zapewnienia ciągłości ich działalności; zasad zachowania w przypadku podejrzenia zakażenia wirusem (przeprowadzenia badań i izolacji dzieci). Postanowienia zawarte w tych regulacjach były realizowane. W Placówce i Domu Nr 1 nie opracowano procedury dotyczącej organizacji nauki zdalnej.

(akta kontroli str. 68-72, 80, 1050-1058)

Dyrektor wyjaśniła m.in: (...) *Wynikało to z tego, że żaden przepis prawa nie nałożył takiego obowiązku. (...) Nadmieniam, że zapewniono wychowankom odpowiednie warunki do nauki zdalnej, tzn. każdy podopieczny otrzymał laptop by móc uczestniczyć w zajęciach online (...).*

(akta kontroli str. 1043)

W Placówce i Domu Nr 1 sporządzono *Ocenę ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożenia zarażeniem pracowników wirusem SARS-CoV-2.* W dokumencie tym wskazano środki ochrony przed zakażeniem m.in. zachowanie bezpiecznej odległości od rozmówcy, wykonywanie pracy w formie zdalnej dla ustalonych stanowisk oraz przestrzeganie zasad zgłaszania złego stanu zdrowia.

(akta kontroli str. 73-79, 1059-1065)

W 2020 r. było 16 przypadków zakażeń COVID-19 wśród wychowanków Placówki²⁸ oraz dziewięć wśród pracowników.

W 2021 r. nie było przypadków zakażeń COVID-19 wśród wychowanków oraz pracowników Placówki i Domu Nr 1.

(akta kontroli str. 81, 180, 1042)

²⁸ Wszystkie te osoby objęto izolacją, a pozostałych wychowanków kwarantanną.

Do Placówki oraz Domu Nr 1 nie przyjęto dzieci, które wcześniej przebywały w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym lub Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w związku z ich zamykaniem w okresie pandemii.

(akta kontroli str. 80, 1042)

Dyrektor podała: *W drugiej połowie listopada 2020 r. wszyscy wychowankowie i wszyscy pracownicy Placówki mieli wykonane testy na obecność COVID-19. Okazało się, że część podopiecznych i niektórzy pracownicy mieli pozytywne wyniki badań i w związku z tym zostali oni objęci kwarantanną i izolacją. Z uwagi na fakt, że Placówka pracuje całodobowo pojawiła się potrzeba wsparcia personelu, aby zapewnić opiekę wychowankom. Z tego względu wystąpiłam do Organu Prowadzącego Przełożonej Generalnej (...) Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia w Krakowie o wsparcie personelu pedagogicznego. Skierowano do pomocy w naszej Placówce dwie siostry zakonne. Jedna z nich odbywała wcześniej w naszej Placówce praktyki w trakcie studiów na kierunku pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i dzięki temu znała dzieci oraz specyfikę tej pracy. Pomoc tych sióstr trwała około trzech tygodni. Siostry te posiadały stosowne kwalifikacje do pracy z dziećmi, co zostało przeze mnie zweryfikowane. Miałam wgląd do akt osobowych tych sióstr. Nie sprawdziłam, czy osoby te nie były notowane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, gdyż przepis wyraźnie stanowi, że należy pobrać taką informację przed zatrudnieniem danej osoby, a te osoby nie były zatrudnione w Placówce. Być może dokonano takiego sprawdzenia.*

(akta kontroli str. 81, 1099-1100)

3.2. Placówka otrzymała pisma wojewody:

- z 28 maja 2021 r. dotyczące stosowania *Zaleceń dla instytucji szeroko rozumianej pieczy zastępczej i ośrodków wychowawczych dotyczące możliwości zapobiegania szerzeniu się koronawirusa*²⁹. Zawierały one zasady świadczenia opieki m.in. zachowanie bezpiecznej odległości, regularne dezynfekowanie powierzchni dotykowych oraz wietrzenie pomieszczeń. Zalecenia te były w Domu dziecka realizowane;
- z 28 lipca 2020 r. dotyczące prawa dzieci przebywających w pieczy zastępczej do kontaktów osobistych w okresie pandemii z rodzicami i osobami bliskimi przy zachowaniu odpowiedniego reżimu sanitarnego. W okresie od 1 sierpnia 2020 r. do 30 kwietnia 2021 r. 33 wychowanków miało kontakty z rodzicami i osobami bliskimi;
- z 15 grudnia 2020 r., w którym zwrócono się o podjęcie działań zmierzających do tego, aby wychowankowie mogli podczas świąt wyjechać do swoich domów rodzinnych. W okresie Świąt Bożego Narodzenia w 2020 r. 28 wychowanków wyjechało do domów rodzinnych, a w okresie Świąt Wielkanocnych w 2021 r. – 10.

(akta kontroli str. 83-97, 180)

Dyrektor podała: *Nie wystąpiły jakiegokolwiek wątpliwości i problemy związane z zabezpieczeniem dzieci przed zarażeniem, które wymagałyby ścisłej współpracy ze służbami sanitarnymi czy PCPR.*

(akta kontroli str. 82)

3.3. W związku z realizacją projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* przez powiat buski w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020, Placówka zwróciła się 1 lipca 2020 r. do PCPR o przekazanie: środków ochrony osobistej, płynu dezynfekcyjnego,

²⁹ Zalecenia te zostały opracowane przez Ministerstwo Zdrowia, Państwową Inspekcję Sanitarną, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w uzgodnieniu z Rzecznikiem Praw Dziecka.

28 laptopów, dwóch zestawów audiowizualnych oraz mebli. PCPR przekazał Placówce:

- 26 sierpnia 2020 r. dwie szafy, dwa łóżka tapicerowane, dwa biurka, dwie lampki podłogowe, dwa krzesła, dwa stoliki oraz cztery krzesła;
- 25 września 2020 r. 28 laptopów oraz dwa zestawy audiowizualne;
- 25 września 2020 r. 3000 rękawiczek lateksowych, 700 masek medycznych oraz 30 litrów płynu do dezynfekcji rąk;
- 23 listopada 2021 r. 1361 rękawiczek lateksowych, 272 maski medyczne oraz 26 litrów płynu do dezynfekcji rąk.

Placówka zwróciła się 28 kwietnia i 12 maja 2020 r. do Starostwa Powiatowego w Busku-Zdroju o przekazanie środków ochrony osobistej oraz płynu dezynfekcyjnego. Starostwo przekazało:

- 25 września 2020 r. m.in. 200 masek medycznych, 100 fartuchów fizezynowych jednorazowych, 50 kombinezonów ochronnych oraz 100 litrów płynu do dezynfekcji rąk;
- 12 stycznia 2021 r. m.in. 1000 rękawiczek lateksowych, 500 masek medycznych oraz pięć termometrów.

Przekazane Placówce przez powiat buski w związku z realizacją projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* laptopy oraz sprzęt audiowizualny udostępniono wychowankom na potrzeby nauki zdalnej, natomiast meble wykorzystano do organizacji miejsc izolacji.

Wychowankom Domu Nr 1 zapewniono odpowiedni sprzęt informatyczny (m.in. laptopy, komputery stacjonarne), który będzie można wykorzystać w trakcie nauki zdalnej.

Otrzymane środki ochrony indywidualnej były wykorzystywane w zależności od potrzeb zarówno w Placówce oraz Domu Nr 1.

(akta kontroli str. 100-157, 363, 1043)

W związku z realizacją projektu *Stop wirusowi! Zapobieganie rozprzestrzeniania się COVID-19 w województwie świętokrzyskim* realizowanego przez Województwo Świętokrzyskie w ramach Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach przekazał 12 lutego 2021 r. Placówce cztery pulsoksymetry³⁰.

(akta kontroli str. 158)

Placówka oraz Dom Nr 1 nie zgłaszały do organu założycielskiego lub innych podmiotów zapotrzebowania na zwiększenie wydatków finansowych dotyczących spraw kadrowych, środków dezynfekujących lub sprzętu w związku z COVID-19.

(akta kontroli str. 200, 1041)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wprowadzono i realizowano uregulowania wewnętrzne normujące zasady funkcjonowania Placówki oraz Domu Nr 1 w sytuacji epidemicznej. Przekazane Placówce przez powiat buski w związku z realizacją projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* laptopy oraz sprzęt audiowizualny udostępniono zarówno wychowankom na potrzeby nauki zdalnej, natomiast meble wykorzystano do organizacji miejsca izolacji.

³⁰ Pulsoksymetr to urządzenie elektroniczne, które służy do pomiaru wysycenia krwi tlenem, czyli tak zwanej saturacji. Innym dodatkowym parametrem mierzonym przez pulsoksymetr jest częstotliwość pracy serca, czyli puls.

IV. Uwagi i wnioski

- Wniosek W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o podjęcie działań zapewniających sporządzanie diagnoz psychofizycznych dziecka przez psychologa lub pedagoga niezwłocznie po przyjęciu wychowanka do Domu Nr 1.
- Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 30 listopada 2021 r.

Kontrolerzy:

Karol Pokora
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

Arkadiusz Pawlik
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Sporządzili:

Karol Pokora, specjalista kontroli państwowej, 30 listopada 2021 r.

Arkadiusz Pawlik, specjalista kontroli państwowej, 30 listopada 2021 r.

Uzgodniono z:

Iwoną Reznér, doradcą ekonomicznym, 30 listopada 2021 r.

Janem Woźniakiem, doradcą prawnym, listopada 2021 r.